

## OCENIANIE ARKUSZA POZIOM PODSTAWOWY

**Zadanie sprawdzające rozumienie czytanego tekstu *Urodzeni pechowcy*.**

*Model zawiera przewidywane odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu. Oceniając pracę ucznia, należy stosować punktację z modelu.*

**Uwaga:** Za pełną odpowiedź przyznaje się maksymalną liczbę punktów, za niepełną – wskazaną w rubryce „punkty częściowe”. Nie należy przyznawać połówek punktów. Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną nie przyznaje się punktów.

| Nr zad | Odpowiedzi                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Maks. liczba punktów                            | Punkty częściowe                                |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| 1.     | Nasze nieszczęścia wynikają z ukształtowania naszego umysłu.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 1                                               | 0                                               |
| 2.     | Zapisany w umyśle „przepis” na własne życie.<br>(Wpisany w umysł program określający, kim jesteśmy, do czego dążymy, w jaki sposób zrealizujemy życiowe cele).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 1                                               | 0                                               |
| 3.     | Nie dorastaj. Bądź doskonały. Pracuj ciężko.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 1                                               | 0                                               |
| 4.     | np.:<br>Nie możemy zatem go zmienić i reagować, jeśli jest negatywny.<br>Nie wiemy, że sami jesteśmy odpowiedzialni za swoje niepowodzenia.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 1                                               | 0                                               |
| 5.     | podobieństwa:<br>– każda rodzina realizuje swój scenariusz<br>– życie poszczególnych członków rodziny zostaje rozpisane na role<br>– jak w teatrze, istnieją role postaci pozytywnych i negatywnych<br>– wszystkie role muszą być obsadzone i solidarnie odgrywane<br>różnice:<br>– odgrywający rolę są nieświadomi istnienia scenariusza<br>– brak reżysera<br>– miejsce akcji<br>– rola narzucona przez rodzinę jest ostateczna<br>– nie bierze się pod uwagę predyspozycji członka rodziny do odegrania danej roli | 2<br>(1pkt za podobieństwa,<br>1pkt za różnice) | 1<br>(za co najmniej cztery poprawne wskazania) |
| 6.     | – pozytywny:<br>np.: rodzina trwa; zachowuje odrębność; jest spójna,<br>– negatywny:<br>np.: nieszczęśliwy jest ten członek rodziny, któremu wyznaczono negatywną rolę;<br>niemożność buntu i odrzucenia przypisanej roli.                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 2                                               | 1                                               |

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                   |                                                         |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|
| 7.      | <p>– Według Berne’a i Lainga wszyscy odgrywamy jakieś role, według Alice Miller - nie wszyscy (głównie ci, których spotkały traumatyczne zdarzenia w dzieciństwie).</p> <p><i>lub</i></p> <p>– Berne i Laing twierdzą, że odgrywane przez nas role nie muszą być destrukcyjne, natomiast Alice Miller uważa, że odgrywanie ról zawsze ma niekorzystny charakter.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p><b>2</b><br/>(nie dzielimy punktów; punkty przyznajemy za pełną odpowiedź)</p> | <b>0</b>                                                |
| 8.      | <p>np.:</p> <p>– Zdania te są zaczerpniętymi z życia dowodami wzmacniającymi siłę argumentacji.</p> <p>– Zdania te ukazują, w jaki sposób w języku przejawiają się niewłaściwe zachowania dorosłych wobec dzieci.</p> <p>– Zdania te ożywiają wypowiedź, wprowadzając do tekstu popularnonaukowego – elementy mowy potocznej.</p> <p>– Dzięki zdaniom w nawiasach tekst staje się bardziej zrozumiały.</p> <p>– Zdania te są wtrąceniami, ukazującymi, w jaki sposób dorośli tłumaczą swoje niewłaściwe postawy wobec dzieci.</p>                                                                                                     | <b>2</b>                                                                          | <b>1</b>                                                |
| 9.      | <p>np.:</p> <p>– Po krzywdzie doznanej w dzieciństwie pozostaje trwały ślad pamięciowy, który sprawia, że jest ona odtwarzana przez całe życie.</p> <p>– Ktoś skrzywdzony w dzieciństwie, aby zrozumieć swoją sytuację, musi przez całe życie odgrywać rolę ofiary lub oprawcy, co zamienia jego egzystencję w ciąg kłopotów i nieszcześć.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p><b>2</b><br/>(nie dzielimy punktów)</p>                                        | <b>0</b>                                                |
| 10.     | <p>np.:</p> <p>– Wkładanie się w niekorzystne sytuacje życiowe.</p> <p>– Konflikty z ludźmi.</p> <p>– Osamotnienie.</p> <p>– Poczucie bezsensu życia.</p> <p>– Niewspółmiernie duży wysiłek w stosunku do osiągniętych rezultatów.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>2</b>                                                                          | <p><b>1</b><br/>(za wymienienie dwóch konsekwencji)</p> |
| 11.     | <p>– Przekonanie, że źródłem autodestrukcyjnych zachowań człowieka może być powtarzanie tych samych, niekorzystnych dla osoby zachowań wynikających z posiadania negatywnego scenariusza.</p> <p>– Przekonanie, że okresem ważnym dla tworzenia się tego scenariusza jest dzieciństwo.</p> <p>– Przekonanie, że istotny wpływ na treść tego scenariusza ma najbliższa rodzina (rodzice).</p> <p>– Przekonanie, że ludzie nie zdają sobie z tego sprawy, w jak dużym stopniu ich zachowaniami rządzi ukryty scenariusz.</p> <p>– Zaprezentowane koncepcje łączy wspólny cel – próba wyjaśnienia niepowodzeń i problemów życiowych.</p> | <b>3</b>                                                                          | <b>1,2</b>                                              |
| 12.     | D. popularnonaukowego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>1</b>                                                                          | <b>0</b>                                                |
| ŁĄCZNIE |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>20</b>                                                                         |                                                         |

Temat 1. Na podstawie analizy podanego fragmentu i znajomości całego utworu scharakteryzuj Wertera. Zwróć uwagę na rolę miłości i literatury w życiu bohatera oraz jego stosunek do natury.

**I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 25 punktów)**

**Analiza fragmentu**

- 1. Cechy osobowe bohatera, np.:** **0 – 6**
  - a. młody człowiek,
  - b. żyje marzeniami (miłością),
  - c. wykształcony i odcytany,
  - d. refleksyjny,
  - e. szukający sensu życia,
  - f. pragnący życiowej harmonii,
  - g. rozczarowany życiem,
  - h. skłonny do egzaltacji,
  - i. wypowiadający się w sposób emocjonalny.
- 2. Rola miłości, np.:** **0 – 3**
  - a. idealizuje świat,
  - b. zapewnia szczęście,
  - c. powoduje całkowite zatracenie się w emocjach, uczuciu,
  - d. leczy z trosk,
  - e. prowadzi do duchowego wyobcowania.
- 3. Rola literatury w kształtowaniu postawy życiowej, np.:** **0 – 2**
  - a. pobudza wyobraźnię,
  - b. dobór literatury odzwierciedleniem nastroju,
  - c. zmiana lektury świadectwem przemiany ideowej bohatera,
  - d. dzieła Homera odwołujące się do mitycznej przeszłości / symbol klasycyzmu,
  - e. Pieśni Osjana – pełne grozy, legendowy charakter / symbol nowych tendencji.
- 4. Stosunek do natury, np.:** **0 – 4**
  - a. wrażliwość na piękno przyrody,
  - b. akceptacja prostoty, rodzimości,
  - c. przeciwstawienie natury i cywilizacji [pojmowanie natury jako opozycji do cywilizacji (źródła zła, konwenansów)],
  - d. postrzeganie przyrody jako dopełnienia literatury,
  - e. przyroda jako tło dla rozmyślań [przeżywanie na łonie natury swoich wewnętrznych zmagania],
  - f. przyroda jako inspiracja do rozważań filozoficznych,
  - g. przyroda jako przestrzeń wolności.
- 5. Odwołanie do całości utworu, np.:** **0 – 6**
  - a. nadwrażliwość emocjonalna powodem życiowych niepowodzeń,
  - b. upokorzenie towarzyskie źródłem ogromnych cierpień duchowych,
  - c. ucieczka jako metoda rozwiązywania problemów / słabość psychiczna,
  - d. nieumiejętność zdystansowania się do rzeczywistości,
  - e. odczucie „ból istnienia”,
  - f. decyzja o samobójstwie,
  - g. uwikłanie się w kolejne romanse (wspominany na początku, a potem z Lottą),
  - h. niezważanie na konwenanse,
  - i. przyjacielski stosunek do innych ludzi (poszukiwanie pokrewnej duszy, zrozumienia, akceptacji),
  - j. czułość wobec dzieci,

- k. teatralizacja życia,
- l. malowanie - obraz wrażliwości duszy,
- m. dzielenie się swoimi przemyśleniami za pomocą listów, próby literackie,

**6. Podsumowanie, np.: 0 – 4**

- **pełne podsumowanie** (Werter postrzega świat przez pryzmat uczuć, co pobudza wrażliwość, wzbogaca wnętrze człowieka, jednocześnie ułatwia i utrudnia kontakty z innymi ludźmi, powoduje odczucie bólu istnienia, jest przyczyną dramatycznych życiowych decyzji), 4
- **częściowe podsumowanie** (Werter postrzega świat przez pryzmat uczuć, co jest przyczyną jego dramatycznych decyzji życiowych, nieszczęść, bólu), (2)
- **próba podsumowania** (Werter jest nieszczęśliwy). (1)

Temat 2. **Romantyk i pozytywista (Juliusz Słowacki i Bolesław Prus) w kontekście ideałów swojej epoki** oceniają cywilizację zachodnioeuropejską. Porównaj obraz Zachodu zawarty w poniższym fragmencie *Lalki* z tym, który znasz z *Kordiana*. Zwróć uwagę na znaczenie podróży po Europie w życiu bohaterów.

**I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 25 punktów)**

**Punktacja**

*Lalka*

1. **Pozytywne aspekty obrazu cywilizacji zachodnioeuropejskiej, np.: 0-5**
  - a. logika mimo pozornego chaosu,
  - b. praca jako siła twórcza,
  - c. zaspokojenie wszelkich potrzeb duchowych i fizycznych jako cel rozwoju cywilizacji,
  - d. dążenie do szczęścia jako treść życia,
  - e. użyteczność, piękno, trwałość jako cechy wytworów cywilizacji,
  - f. bogactwo i różnorodność dóbr i możliwości,
  - g. cywilizacja jako wciąż rosnący dorobek wielu pokoleń,
  - h. porównanie Warszawy i Paryża,
  - i. postęp techniczny.
2. **Negatywne aspekty obrazu cywilizacji zachodnioeuropejskiej, np.: 0-1**
  - a. wolna wola człowieka jako złudzenie,
  - b. prawo doboru naturalnego, zgodnie z którym słabi giną.
3. **Znaczenie podróży do Paryża w życiu Wokulskiego, np.: 0-2**
  - a. niezwykle intensywne nowe doświadczenia (lot balonem, wizyta u magnetyzera itp.),
  - b. poznanie Geista i jego idei,
  - c. zmiana w spojrzeniu na świat i siebie samego.
4. **Związek obrazu cywilizacji Zachodu z ideami epoki, np.: 0-3**
  - a. organicyzmem,
  - b. racjonalizmem,
  - c. utilitaryzmem,
  - d. scjentyzmem,
  - e. darwinizmem.
5. **Funkcjonalne wykorzystanie treści *Lalki*. 0-1**

### Kordian

6. Funkcjonalne wykorzystanie wiedzy o bohaterze. 0-1
7. Obraz cywilizacji zachodnioeuropejskiej, np.: 0-4
- a. angielska demokracja jako pozór (scena z Dozorcą),
  - b. wszechwładza pieniądza (np. scena z Dozorcą, postać Wioletty),
  - c. wielka sztuka jako rodzaj oszustwa (uwagi o Szekspirze),
  - d. miłość jako towar (Wioletta),
  - e. upadek najwyższego autorytetu: rachuba polityczna zamiast moralności (scena z Papieżem),
  - f. przeciwstawienie świata cywilizacji światu natury (scena na Mont Blanc).
8. Znaczenie podróży po Europie w życiu Kordiana, np.: 0-2
- a. podróż w poszukiwaniu wartości,
  - b. przeżycie kryzysu wartości, głębokiego rozczarowania,
  - c. znalezienie własnej idei (przemiana duchowa).
9. Konfrontacja obrazu cywilizacji Zachodu z ideami epoki, np.: 0-2
- a. idealizmem,
  - b. indywidualizmem,
  - c. idealizacją natury,
  - d. idealizacją miłości,
  - e. potępieniem despotyzmu,
  - f. patriotyzmem.
10. Podsumowanie 0-4
- pełne podsumowanie (np. powinno dotyczyć różnic w ocenie cywilizacji Zachodu i ich związku z ideami pozytywizmu i romantyzmu), (4)
  - niepełne podsumowanie (np. powinno dotyczyć różnic w ocenie cywilizacji Zachodu przez obu autorów), (2)
  - próba podsumowania (np. lakoniczne stwierdzenie różnicy w ocenie cywilizacji Zachodu przez obu autorów). (1)

### II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 5 punktów)

*Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.*

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 5
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części, 3
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1

*Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

### III. STYL (maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 5
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka, 3
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1

*Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

### IV. JĘZYK (maksymalnie 12 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja, 12
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 9

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia, 6
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, 3
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. 1

*Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

**V. ZAPIS (maksymalnie 3 punkty)**

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 3
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia); na ogół poprawna interpunkcja, 2
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). 1

*Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

**VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY** 0-4